

Riedsútstel

Ried	: 14 oktober 2021
Agindapunt	: <i>Vult de griffie in</i>
Status	: Mening vormend/Besluitvormend
Program	: Programma 5 – Sport, cultuur en recreatie Programma 6 – Sociaal Domein
Eardere behandeling	: N.v.t.
Portefúlgehâlder	: Dhr. M. de Haan en dhr. H. Bruining
Amtner	: Nienke de Vries
Taheakke	: 1. Haalbaarheidsonderzoek Gemeentelijk participatiebedrijf De Kruidhof
Saak- en stiknûmer	: Z2021-03838 / S2021-24170

Underwerp

Scenario's haalbaarheidsonderzoek De Kruidhof als gemeentelijk participatiebedrijf

Wy stelle jo foar te besluten om:

1. Te kiezen voor scenario 2: De Kruidhof is trekpleister in de gemeente Achtkarspelen en zorgt ervoor dat inwoners (weer) meedoen.
2. Akkoord te gaan met de financiële en organisatorische consequenties genoemd bij het onderdeel Finânsjes.
3. Akkoord te gaan met de voorgestelde begrotingswijziging 2021, te weten de investering van € 130.000 voor een nieuwe kas met bijbehorende kapitaallast van € 3.900 ingaande 2022.

Koarte gearfetting

We hebben onderzocht of we ingaande 2023 structureel € 270.000 kunnen bezuinigen door De Kruidhof om te vormen naar een gemeentelijk participatiebedrijf. De uitkomsten van dit onderzoek zijn vastgelegd in het rapport 'Haalbaarheidsonderzoek Gemeentelijk participatiebedrijf De Kruidhof'.

Foech ried/kolleezje:

Bevoegdheid van de raad (kaderstellend en budgetrecht).

Ynlieding

In november 2020 heeft u ons opdracht gegeven om te onderzoeken of het haalbaar is om ingaande 2023 structureel € 270.000 te bezuinigen door De Kruidhof om te vormen naar een gemeentelijk participatiebedrijf. Medio april is een externe projectleider gestart met een onderzoek om te beoordelen of dit haalbaar is. De uitkomsten van dit onderzoek zijn vastgelegd in het rapport 'Haalbaarheidsonderzoek Gemeentelijk participatiebedrijf De Kruidhof'. Uit het rapport blijkt dat het realiseren van de volledige financiële taakstelling door De Kruidhof om te vormen tot het gemeentelijk participatiebedrijf niet haalbaar is.

Een bijdrage van de gemeente blijft nodig om De Kruidhof in de huidige of een andere vorm te laten bestaan. Het uitbreiden van het exploitatiemodel van De Kruidhof biedt wel mogelijkheden om een financieel voordeel te behalen. Daarnaast is er een financieel voordeel te behalen in de samenwerking tussen De Kruidhof, stichting MOA en de gebiedsteams als dit leidt tot minder inkoop van re-integratietrajecten bij private partijen en meer uitstroom uit de bijstand naar werk. Het onderzoeksrapport gaat uit van drie scenario's, namelijk:

- scenario 0: Stoppen met De Kruidhof als botanische tuin en museum.
- scenario 1: De Kruidhof als trekpleister in de gemeente Achtkarspelen.
- scenario 2: De Kruidhof is trekpleister in de gemeente Achtkarspelen en zorgt ervoor dat inwoners (weer) meedoen.

Te berikken effekt

- Jaarlijks € 60.000 besparen op programma 5 (Sport, cultuur en recreatie) door het exploitatiemodel van De Kruidhof uit te breiden waardoor meer inkomsten worden gegenereerd.
- Jaarlijks € 102.000 besparen op programma 6 (Sociaal Domein). Dit door jaarlijks, ten opzichte van de huidige uitstroom naar duurzaam werk ¹, acht inwoners extra te laten uitstromen naar duurzaam werk en door minder re-integratievoorzieningen bij derden in te kopen. Wij realiseren dit door samenwerking tussen De Kruidhof, de stichting Maatschappelijke Onderneming Achtkarspelen en de sociaal werkers participatie van de gebiedsteams.

Toelichting scenario's

Scenario 0: Stoppen met De Kruidhof als botanische tuin en museum.

Het uitgangspunt dat wij voor dit onderzoek hebben meegegeven, is dat in het geval wij stoppen met De Kruidhof er geen gemeentelijke bijdrage meer nodig is en dat de financiële taakstelling daarmee gerealiseerd wordt. Dit scenario maakt het mogelijk om de taakstelling (grotendeels) te realiseren.

Scenario 1: De Kruidhof als trekpleister in de gemeente Achtkarspelen.

Uitbreiding exploitatiemodel

Het uitbreiden van het exploitatiemodel van De Kruidhof biedt mogelijkheden om een financieel voordeel te behalen. In dit scenario blijven de museale collectie en botanische tuin behouden en wordt De Kruidhof een trekpleister in onze gemeente. Door de bouw van een nieuwe kas en loods, schaduwhal, renovatie van het containerveld en de verbouw van het oude tuincafé tot een multifunctionele ruimte, kunnen we het exploitatiemodel van De Kruidhof uitbreiden om extra bedrijvigheid en inkomsten te genereren. Hiermee wordt De Kruidhof nog aantrekkelijker voor toeristen. Dit leidt tot meer entreegelden, meer verkoop van planten uit de verkooptuin en meer verkoop uit de winkel. Ondernemers, organisaties en projecten binnen de sociale basis, scholen en verenigingen kunnen gebruikmaken van de ruimtes voor workshops, (bedrijfs)evenementen en andere bijeenkomsten. Daarnaast blijft er in dit scenario plaats voor de huidige vrijwilligers en medewerkers.

Overige mogelijkheden

Naast de genoemde uitbreidingen in het exploitatiemodel staan er in het rapport nog een aantal mogelijkheden om extra inkomsten te verwerven. Deze mogelijkheden hebben we (nog) niet uitgewerkt omdat wij deze nader moeten onderzoeken (financiële en maatschappelijke effecten en wenselijkheid). De mogelijkheden waar het om gaat zijn:

- Het verlengen van het seizoen van De Kruidhof. Hierdoor kunnen we gedurende een langere periode in het jaar inkomsten genereren.
- Een bijdrage vragen van de Rijksuniversiteit Groningen voor de faciliteiten van De Kruidhof die zij gebruiken voor onderwijs.
- Verhogen van het entreegeld.

Investing

Voor dit scenario is een investering van € 370.000 nodig. Zie bij onderdeel financiën.

Opbrengst

We realiseren ongeveer 22% van de financiële taakstelling. Zie bij onderdeel financiën.

---

¹ 6 maanden of langer uitstroom uit de bijstand

Scenario 2: De Kruidhof zorg ervoor dat inwoners (weer) meedoen.

Combinatie van scenario 1 en 2

Scenario 2 bouwt voort op scenario 1. Door het uitbreiden van het exploitatiemodel ontstaan er bij De Kruidhof meer activiteiten en werkzaamheden en daarmee ook meer mogelijkheden om re-integratie-, activatie- en participatietrajecten uit te voeren. Ook eventuele andere organisaties² kunnen trajecten inkopen bij De Kruidhof voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.

Samenwerking

Om dit scenario uit te voeren is een samenwerking tussen De Kruidhof, stichting MOA en de gebiedsteams nodig. Deze partijen moeten van elkaar weten wie waarvoor het beste ingezet kan worden en moeten met elkaar het inkoop-, toegangs- en doorstroomproces inrichten, zodat meer inwoners op de juiste re-integratieplek terechtkomen. Dit vraagt een integrale nieuwe manier van (samen)werken en monitoring en sturing op realisatie van doelstellingen.

Governance

Voor het uitvoeren van scenario 2 is integratie van De Kruidhof, stichting MOA en de gebiedsteams niet noodzakelijk. Ongeacht de governance, kunnen we de voordelen van de samenwerking realiseren. Het onderzoek gaat er dan ook vanuit dat de huidige governancestructuur blijft bestaan. Wel valt te overwegen om de samenwerking tussen de betrokken partijen te stimuleren door De Kruidhof (programma 5) te positioneren binnen het sociaal domein (programma 6). Hierdoor kan er een breder gedragen gevoel van eenheid ontstaan en kunnen de onderlinge afstemming, sturing en taken en verantwoordelijkheden beter worden belegd. Dat komt de samenwerking ten goede. Afhankelijk van de keuze van de raad, moeten we dit nader afwegen bij het opstellen van het uitvoeringsplan.

Resultaat

Zijn bovengenoemde partijen in staat om deze samenwerking vorm te geven, dan verwachten wij dat wij minder trajecten hoeven in te kopen bij derden en meer inwoners met een bijstandsuitkering kunnen laten uitstromen naar werk. Ook verwachten wij dat wij een beroep op duurdere voorzieningen kunnen terugdringen. Een voorbeeld is (arbeids)matige dagbesteding op grond van een Wmo indicatie. Dit is een dure voorziening. Mogelijk kunnen wij een andere indicatievrije vorm organiseren onder de vlag van de Participatiewet of binnen de sociale basis. Dit aspect is niet nader uitgewerkt in het rapport, maar bij doorontwikkeling van dit scenario ligt hier mogelijk een kans om een grotere besparing te realiseren.

Investering

Voor dit scenario is een investering van € 470.000 nodig. Zie bij onderdeel financiën.

Opbrengst

We realiseren ongeveer 60% van de financiële taakstelling. Zie bij onderdeel financiën.

Relatie met nieuw participatiebeleid³

In het nieuwe participatiebeleid nemen wij de prestatie-indicatoren op met betrekking tot uitstroom naar werk en activering. De resultaten monitoren wij periodiek.

² Zoals bijvoorbeeld de gemeente Tytsjerksteradiel en het UWV.

³ Vast te stellen in de raadsvergadering van 25 november 2021

Argumenten

1. Met het uitvoeren van het haalbaarheidsonderzoek geeft het college invulling aan de opdracht van de raad om te onderzoeken of we ingaande 2023 structureel € 270.000 kunnen besparen door De Kruidhof om te vormen naar een gemeentelijk participatiebedrijf.
2. Ondanks de conclusie dat de volledige financiële taakstelling niet haalbaar is, zijn er wel mogelijkheden om extra inkomsten te verwerven zodat we de financiële taakstelling wel gedeeltelijk kunnen realiseren.

Alternativen

1. **Kiezen voor scenario 0: stoppen met De Kruidhof als botanische tuin en museum**

Het volledige stoppen met De Kruidhof is niet in lijn met ons toerismebeleid ⁴. In dit beleid benoemen we De Kruidhof als een van de parels. Stoppen met De Kruidhof heeft (meerjarige personele) frictiekosten, maatschappelijke kosten en mogelijke onrust tot gevolg. Daarnaast betekent dit dat wij voor de huidige re-integratiekandidaten en vrijwilligers die bij De Kruidhof werken een alternatief moeten vinden.

2. **Kiezen voor scenario 1: De Kruidhof als trekpleister in de gemeente Achtkarspelen**

Uitbreiding van het exploitatiemodel biedt de mogelijkheid om een financieel voordeel te behalen. Dit financiële voordeel is echter groter wanneer we kiezen voor scenario 2 dat voortbouwt op scenario 1.

Finânsjes

Financieel plaatje scenario 2

Investing	Totale investering	Kapitaallasten investering ⁵	Meerjarig resultaat inclusief kapitaallasten	Jaarlijks resultaat gemiddelde van de bandbreedte
Nieuwbouw kas, plaatsen loods, renovatie containerveld, schaduwhal en verbouw tuincafé ⁶	€ 370.000	€ 14.350	Uitbreiding exploitatie	€ 60.000
Implementatie	€ 100.000	Kosten direct te nemen	Besparing Sociaal Domein door uitstroom naar werk en beperken kosten inkoop bij derden.	€ 102.000
Totaal ⁷	€ 470.000	€ 14.350		€ 162.000

⁴ Vast te stellen in de raadsvergadering van 25 november

⁵ Afschrijvings- en rentelasten

⁶ Scenario 1

⁷ Totaal van scenario 1 en 2

Toelichting

Er is een investering nodig van € 370.000 voor de nieuwe kas, loods, schaduwhal, renovatie van het containerveld en de verbouwing van het tuincafé. De verbetering van het resultaat voor programma 5 (Sport, cultuur en recreatie) bedraagt gemiddeld € 60.000⁸ per jaar. Dat is ongeveer 22% van de financiële taakstelling van € 270.000. Realiseren wij naast de verbetering van het resultaat van € 60.000 meer uitstroom uit de bijstand en kopen wij minder trajecten in bij derden, dan kunnen wij gemiddeld € 102.000⁹ per jaar besparen op programma 6 (Sociaal Domein). In totaal dus € 162.000. Hiermee realiseren we ongeveer 60% van de financiële taakstelling van € 270.000.

De realisatie van dit scenario vraagt om extra middelen en veel tijd en energie van betrokken partijen. Denk hierbij aan de inspanningen van medewerkers van betrokken partijen, extra aanschaf van materiaal voor de leer-werktrajecten, eventuele project- en procesbegeleiding en/of specialistische ondersteuning om deze nieuwe manier van (samen)werken te realiseren. Exclusief de tijdinvestering van de medewerkers van de betrokken partijen, houden wij rekening met een bedrag van € 100.000. Dit bedrag heeft betrekking op De Kruidhof, de stichting Maatschappelijke Onderneming Achtkarspelen en de gebiedsteams.

De besparing van € 162.000 kunnen we op z'n vroegst realiseren in het eerste jaar waarin de wijzigingen in aanpak, samenwerking, toegang, inkoop en processen volledig zijn geïmplementeerd en effectief werken. Scenario 2 heeft een terugverdientijd van 4 tot 12 jaar¹⁰.

Kapitaallasten investering

Conform de nota waardering en afschrijving vaste activa is de afschrijvingstermijn voor de kas, loods, schaduwhal en containerveld 40 jaar. Voor de verbouw van het oude tuincafé is dit 20 jaar. Er wordt afgeschreven op de netto investeringen (gemeentelijke bijdrage minus bijdrage Stichting Grien). De btw die voor deze investeringen geldt is verrekenbaar met de fiscus.

	Bedrag	Afschrijving per jaar	Rente per jaar	Totaal
Nieuwe kas	€ 130.000	€ 3.250	€ 650	€ 3.900
Plaatsen loods, schaduwhal en containerveld	€ 110.000	€ 2.750	€ 550	€ 3.300
Verbouw oude tuincafé	€ 130.000	€ 6.500	€ 650	€ 7.150
Totaal	€ 370.000	€ 12.500	1.850	€ 14.350

De kapitaallasten beginnen te lopen in het jaar na realisatie.

⁸ Gemiddelde van bandbreedte € 30.000 - € 90.000

⁹ Gemiddelde van bandbreedte € 39.000 - € 164.000

¹⁰ Op basis van de bandbreedte resultaatverbetering en de benodigde investering

Begrotingswijziging 2021

De nieuwbouw van de kas bedraagt € 230.000. De bijdrage voor de gemeente is € 130.000. Stichting Grien financiert de overige € 100.000 ¹¹ in de vorm van Europese subsidie die de stichting ontvangt. De subsidievoorwaarde is dat de kas in 2021 nog wordt gebouwd. Besluit de raad tot scenario 2, dan leidt dit tot een begrotingswijziging voor het beschikbaar stellen van het krediet van € 130.000 en de bijbehorende kapitaallast van € 3.900 ingaande 2022 ¹².

Begroting 2022

Neemt u ons voorstel over, dan moeten wij in de begroting 2022:

- Een kapitaallast van € 3.900 opnemen voor de investering in de nieuwe kas.
- Een investeringskrediet van € 240.000 opnemen voor de loods, schaduwhal, de renovatie van het containerveld, waarvan de kapitaallasten starten in 2023.
- Een bedrag van € 100.000 opnemen voor implementatiekosten.

De genoemde financiële consequenties kunnen we niet meer verwerken in de begroting 2022. Daarom leggen wij u in 2022 een begrotingswijziging voor.

Begroting 2023 e.v.

Neemt u ons voorstel over, dan moet wij in de begroting 2023:

- Een kapitaallast van € 10.450 opnemen voor de investeringen in de loods, schaduwhal, de renovatie van het containerveld.
- Een uitzetting van € 108.000 opnemen omdat we niet de totale opgenomen bezuiniging van € 270.000 realiseren maar € 162.000.

De genoemde financiële consequenties voor de begroting 2023 e.v. verwerken wij in de Kadernota 2023 en Programmabegroting 2023.

Kanttekenings/risico's

De keuze voor elk scenario brengt risico's met zich mee.

Scenario 0: Stoppen met De Kruidhof als botanische tuin en museum.

Het is de vraag of er een alternatief is, waarbij wij de taakstelling daadwerkelijk realiseren. In dit scenario blijft er sprake van kosten. Stoppen met De Kruidhof heeft (meerjarige personele) frictiekosten, maatschappelijke kosten en mogelijke onrust tot gevolg. Daarnaast betekent dit dat wij voor de huidige re-integratiekandidaten en vrijwilligers die bij De Kruidhof werken een alternatief moeten vinden.

Scenario 1: De Kruidhof als trekpleister in de gemeente Achtkarspelen.

- Dit scenario vraagt een behoorlijke investering van in totaal € 370.000. Door deze investering verwachten we dat het resultaat verbetert, maar de mate waarin is onzeker. De verwachte resultaatverbetering is namelijk gebaseerd op een toename van het aantal bezoekers, het gebruik van de multifunctionele ruimte en de daadwerkelijke verkoop uit de tuin en winkel. We kunnen bezoekers stimuleren om naar De Kruidhof te komen, maar dat kunnen we niet forceren. Dit gegeven leidt tot een grote bandbreedte voor wat betreft resultaatverbetering ¹³. Blijkt dat het inzetten van dit scenario tot een marginale resultaatverbetering leidt, dan bestaat de kans dat het vraagstuk rondom De Kruidhof en het eventuele stoppen met De Kruidhof opnieuw opkomt. In dat geval is er al geïnvesteerd in De Kruidhof, maar is de situatie voor onze gemeente in de tussentijd niet wezenlijk verbeterd.

¹¹ Zie paragraaf 3.7 van het rapport

¹² December 2021

¹³ Tussen € 30.000 en € 90.000

Ried : Datum
Punt : @
Side : 7

- De nieuwbouw van de kas bedraagt € 230.000. De gemeente draagt € 130.000 bij aan de kas. Stichting Grien financiert € 100.000. Voorwaarde is wel dat deze kas in 2021 wordt gebouwd vanwege de deadline die ligt op de subsidie die Stichting Grien hiervoor ter beschikking heeft. Lukt het niet om de kas in 2021 te bouwen, dan leidt dit tot een uitzetting van de gemeentelijke kosten met € 100.000. De gevraagde investering wordt dan € 470.000 in plaats van € 370.000. Dit leidt tot € 2.600 extra aan kapitaallasten. De totale kapitaallasten bedragen dan € 16.950 in plaats van € 14.350.

Scenario 2: De Kruidhof zorg ervoor dat inwoners (weer) meedoen.

- Net als bij scenario 1, speelt ook bij dit scenario het risico op een tegenvallende bezoekersstroom en/of tegenvallende uitgaven van de bezoekers en het risico dat het niet lukt om de nieuwe kas in 2021 te bouwen waardoor een extra investering van € 100.000 nodig is en waardoor de kapitaallasten stijgen met € 2.600. Het grootste risico in dit scenario is het daadwerkelijk implementeren en realiseren van de beoogde doelstellingen. Met andere woorden, lukt het De Kruidhof, MOA en de gebiedsteams om daadwerkelijk goed samen te werken waardoor er meer mensen uitstromen naar werk en wij minder inkopen bij derden. Dit scenario kent de meeste onzekerheid in het slagen hiervan. Het vraagt namelijk om een andere manier van (samen)werken in het sociaal domein tussen vooral De Kruidhof, stichting MOA en de gebiedsteams en om gedragsverandering. Dit maakt dat dit scenario moeilijker is te realiseren en de uitkomsten zijn onvoorspelbaarder (meer variabelen van invloed). We moeten duidelijke doelstellingen formuleren en sturen op het realiseren hiervan door goed te monitoren en, wanneer nodig, tijdig bij te sturen. De vraag is of er voldoende expertise aanwezig is om dit scenario te implementeren. Daarnaast gaan we er bij dit scenario vanuit dat we geen extra formatie nodig hebben, maar de mogelijkheid bestaat dat straks blijkt dat er toch extra formatie nodig is.

Ynwenners- en oerheidspartisipaasje

N.v.t.

Kommunikaasje

N.v.t.

Yntegraliteit

We hebben bij de totstandkoming van het rapport diverse disciplines betrokken ¹⁴. Daarnaast hebben wij de uitkomst van het onderzoek besproken met de sociaal werkers Participatie (gebiedsteams) en de teamleider van de sociaal werkers.

Gearwurking

Dit collegevoorstel leggen wij niet voor aan het college van Tytsjerksteradiel omdat De Kruidhof onderdeel is van de gemeente Achtkarspelen (dragende organisatie). Wel houden wij Tytsjerksteradiel op de hoogte van de voortgang. Dit omdat Tytsjerksteradiel mogelijk gebruik kan/wil maken van de re-integratievoorzieningen die De Kruidhof, afhankelijk van het besluit van de raad, in de toekomst aanbiedt.

Ferfolchtrajekt

Besluit u ons voorstel over te nemen, dan leggen wij begin 2022 een uitvoeringsplan aan u voor.

---

¹⁴ Projectgroep bestaande uit afgevaardigde financiën, inkoop, juridische zaken, HRM, communicatie, directeur MOA, coördinator De Kruidhof, programmamanager Sociaal Domein extern projectleider en intern projectleider

Ried : Datum
Punt : @
Side : 8

Buitenpost, 21 september 2021

Het college van burgemeester en wethouders van Achtkarspelen,

secretaris,

burgemeester,

dhr. mr. M.P. de Jong

dhr. mr. O.F. Brouwer

Riedsbeslút

De raad van de gemeente Achtkarspelen;

gelezen het voorstel van het college van burgemeester en wethouders d.d. 21 september 2021, punt nr.: (*vult griffie in*);

Beslút:

1. Te kiezen voor scenario 2: De Kruidhof is trekpleister in de gemeente Achtkarspelen en zorgt ervoor dat inwoners (weer) meedoen.
2. Akkoord te gaan met de financiële en organisatorische consequenties genoemd bij het onderdeel Finânsjes.
3. Akkoord te gaan met de voorgestelde begrotingswijziging 2021, te weten de investering van € 130.000 voor een nieuwe kas met bijbehorende kapitaallast van € 3.900 ingaande 2022.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van de raad van de gemeente Achtkarspelen van 14 oktober 2021

De griffier,

De voorzitter,

Dhr. mr. G.J. Andringa

Dhr. mr. O.F. Brouwer